

TAXI

Σκηνοθεσία-Σενάριο: Τζαφάρ Παναχί
Ηθοποιοί-Φωτογραφία: Τζαφάρ Παναχί
Ήχος-Μοντάζ-Παραγωγή: Τζαφάρ Παναχί
Χώρα: Ιράν (Έγχρωμη)
Διάρκεια: 82'

Πρώτη προβολή: Ώρα 6.00 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Τρίτη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

Διακρίσεις:

- 65ο Φεστιβάλ Βερολίνου 2015:
- * Χρυσή Άρκτος στον Τζαφάρ Παναχί
- * Βραβείο FIPRESCI στον Τζαφάρ Παναχί
- Βραβείο Κοινού στο Mumbai Film Festival 2015
- Πολλές Υποψηφιότητες

Ένα βαθύ γράμμα αγάπης για το σινεμά, που αν και θα μπορούσε να γραφτεί αγανακτισμένα, γράφτηκε με αγάπη.

Η κριτική επιτροπή του 65ου Διεθνούς Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, με πρόεδρο τον Ντάρεν Αρονόφσκι, δικάωσε τον τίτλο του «πολιτικού» Φεστιβάλ χαρίζοντας τη Χρυσή Άρκτο στον «απόντα» Τζαφάρ Παναχί για την ταινία του με τίτλο «Ταξί».

«Ο Τζαφάρ Παναχί περιορισμένος (του έχει απαγορευθεί η έξοδος από το Ιράν αλλά και η

άσκηση του επαγγέλματός του) δημιουργήσε ένα ερωτικό γράμμα προς το σινεμά γιατί αντί να βγάλει οργή και αγανάκτηση για όλα αυτά που του συμβαίνουν, έβγαλε μόνο αγάπη», δήλωσε ο Αρονόφσκι παραδίδοντας τη Χρυσή Άρκτο στην οικογένεια του Ιρανού σκηνοθέτη. Σε μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές της τελετής, η μικρή ανιψιά του Παναχί παραλαμβάνοντας την Άρκτο έβαλε τα κλάματα λέγοντας: «είμαι πολύ συγκινημένη, συγγνώμη, δεν μπορώ να μιλήσω».

Η ταινία είναι ακριβώς αυτό που περιγράφει ο τίτλος. Ένα ταξί κάνει διαδρομές στους γεμάτους ζωντάνια δρόμους της Τεχεράνης. Όσο το ταξί κινείται ασταμάτητα, στο ταμπλό είναι κολλημένη μια κάμερα, ακίνητη, που τραβά τους επιβάτες του πίσω καθίσματος. Τα υπόλοιπα πλάνα συμπληρώνονται από τα κινητά και τις φωτογραφικές μηχανές των πελατών. Οι άνθρωποι που μπαινοβγαίνουν στο ταξί μιλούν στον οδηγό (Τζαφάρ Παναχί) για όσα τους απασχολούν, μ' ένα κοινό νήμα: το καταχρηστικό έγκλημα σε μια κοινωνία που δεν επιτρέπει μια έντιμη ζωή.

Η μικρή ανιψιά του Παναχί ερμηνεύει τον ρόλο ενός κοριτσιού που προσπαθεί να γυρίσει για το σχολείο μια ταινία σύμφωνη με τις επιταγές του ισλαμικού νόμου και συγχύζεται όταν στο πλάνο της καταγράφεται ένα κλεφτρόνι επί το έργο, κάνοντας έτσι την ταινία «ακατάλληλη για διανομή».

Ο Ιρανός Τζαφάρ Παναχί, ένας δημιουργός που έχει ταλαιπωρηθεί αφάνταστα από το καθεστώς της χώρας του και ήταν απών από την τελετή λήξης της 65ης Μπερλινάλε, είναι ο εφετινός θριαμβευτής των βραβείων που δόθηκαν το βράδυ του Σαββάτου στο Μπερλινάλε Πάλας του Βερολίνου. Η ταινία του «Ταξί», η οποία γυρίστηκε με κρυφές κάμερες μέσα σε ένα ταξί με οδηγό τον ίδιο (!) απέσπασε τον Χρυσό Φοίνικα. Πρόκειται φυσικά για μια καθαρά πολιτική βράβευση της Μπερλινάλε και της κριτικής επιτροπής, πρόεδρος της οποίας ήταν εφέτος ο αμερικανός σκηνοθέτης Ντάρρεν Αρονόφσκι.

Στην πιο συγκινητική στιγμή της εκδήλωσης, λίγο πριν από την τελική φωτογράφιση όλων των βραβευσθέντων και το κλείσιμο της αυλαίας, η μικρή ηθοποιός, συγγενής του Παναχί η οποία παίζει στην ταινία και σηκώθηκε για να παραλάβει το βραβείο, ξέσπασε σε λυγμούς λέγοντας «δεν μπορώ να πω τίποτε αυτή την στιγμή».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

Ο Jafar Panahi εξακολουθεί να κάνει ταινίες και να σπάει τα νεύρα της εξουσίας της χώρας του και αυτό, υποθέτω, είναι το σημαντικότερο από όλα. Στο «Taxi», την τρίτη ταινία του από τότε που του απαγορεύτηκε να εξασκεί το επάγγελμά του και την δεύτερη συνεχόμενη παρουσία του στο διαγωνιστικό του Βερολίνου (μετά το «Pardé» και το βραβείο σεναρίου της τότε Berlinale), ο Panahi, με τον ίδιο, όντως, στο τιμόνι ενός... ταξί, μπλέκει ηθοποιούς με ανύποπτους επιβάτες, πρόζα και ντοκιμαντερίστικη ματιά, κοινωνική κριτική και αβίαστο ρεαλισμό, επανάσταση και ελπίδα για το μέλλον, πάντα με χιούμορ, αισιοδοξία και τη ματιά του καρφωμένη στο μέλλον, χωρίς όμως να ξεχνάει (και) το (κινηματογραφικό) παρελθόν του.

Είναι δύσκολο να το ονομάσει κανείς ακριβώς ταινία, καθώς οι περιορισμοί της χώρας του τον έχουν αφήσει μόνο με την δυνατότητα να δημιουργεί ουσιαστικά φιλικά πειράματα, όμως, και από την άλλη πλευρά, δεν μπορεί κάποιος να μην αναγνωρίσει την προσπάθειά του να δημιουργήσει από το μηδέν και να παρουσιάσει όχι απλά μια αρπαχτή αλλά κάτι που έχει μια στοιχειώδη αφήγηση και αποκαλύπτει μια καθημερινότητα στην χώρα του, χωρίς να γίνεται ακραία καταγγελτικό ή διδακτικό. Γι' αυτό και τεχνηέντως έχει αφήσει αυτόν τον ρόλο στους επιβάτες και τις ιστορίες τους, οι οποίοι όχι και τόσο τυχαία, θυμίζουν πολλούς από τους χαρακτήρες των προηγούμενων, «κανονικών» ταινιών του.

Με το «Taxi», ο Panahi όχι μόνο δικαιολογεί την παρουσία του ξανά σε ένα διεθνές Φεστιβάλ αλλά και αποδεικνύει ότι όταν τα μέσα λιγοστεύουν,

η φαντασία και η εφευρετικότητα μπορούν να δώσουν την λύση. Εξάλλου, η ματιά του παραμένει διακριτή και η φλόγα του άσβηστη. Και αυτό το μεταδίδουν εξίσου οι ιστορίες των επιβατών αυτού του (μεταφορικού και κυριολεκτικού) οχήματος, δίνοντας φωνή στις ίδιες του τις σκέψεις. Η παράνομη διακίνηση ταινιών από το εξωτερικό σε φοιτητές κινηματογράφου, ο προβληματισμός της ανιψιάς του (και επίδοξης σκηνοθέτιδος) σχετιζόμενη με την ασφάλεια των κανόνων περί ευπρέπειας στις ταινίες, η ήρεμη δύναμη της δικηγόρου φίλης του που υπογραμμίζει ότι, παρά τις αντιξοότητες, μόνο όταν εγκαταλείψει θα έχει όντως νικήσει, αποτελούν χωρίς αμφιβολία φορείς της φωνής του σκηνοθέτη, που δείχνει να έχει πάψει να τον απασχολεί το παρελθόν και να έχει αρχίσει πια να επικεντρώνεται στο μέλλον.

Η ταινία του κλείνει χωρίς credits παρά με ένα σημείωμα που αποκαλύπτει ότι η επιτροπή λογοκρισίας είναι εκείνη που ουσιαστικά επιτρέπει την χρήση τους, άρα οι ταινίες του αναγκαστικά παραμένουν μόνο με τις ευγενικές αλλά απρόσωπες ευχαριστίες του δημιουργού. Ευχαριστίες που τελικά μέσω της προβολής επιστρέφουν από τους θεατές στον ίδιο και τις ανησυχίες του, που μας επιτρέπουν να γνωρίζουμε μια καθ' όλα αληθινή πραγματικότητα, όχι και τόσο μακριά. Το δε τελευταίο πλάνο είναι ένα κλείσιμο του ματιού στον τρόπο που η ταινία του κατάφερε να ταξιδέψει εκτός συνόρων. Και αυτό το τελευταίο χαμόγελο στο πρόσωπο του θεατή, είναι το μεγαλύτερο σημάδι αισιοδοξίας από όλα.

Το κείμενο αποτελεί αναδημοσίευση της κριτικής της ταινίας από το 65ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Βερολίνου, όπου το φιλμ πραγματοποιήσε την παγκόσμια πρεμιέρα του.

JAFAR PANAHİ

Γεννήθηκε το 1960 στο Ιράν.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

Taxi 2015, Κλειστή κουρτίνα 2013, In film nist 2011, The Accordion 2010, Untying the Knot 2007, Offside 2006, Talaye sorkh 2003, Dayereh 2000, Ardekoul 1997, Ayneh 1997, Badkonake sefid 1995, Akharin emtehan 1992, Doust 1992, Kish 1991, Yarali bashlar 1988.

